

Sygn. akt VI ACa 735/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Anna Orłowska (spr.)

Sędzia SA – Beata Waś

Sędzia SO (del.) – Marcin Strobel

Protokolant: – sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko Gminnej Spółdzielni (...) w B.

o ustalenie nieważności uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 7 listopada 2012 r., sygn. akt IV C 1392/10

I zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) *stwierdza nieważność uchwały nr (...) z dnia 16 lipca 2009 roku Rady Nadzorczej Gminnej Spółdzielni (...) w B. w części dotyczącej wykreślenia B. K. z rejestru członków tej spółdzielni;*

b) *zasądza od Gminnej Spółdzielni (...) w B. na rzecz B. K. kwotę 380 (trzysta osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;*

II zasądza od Gminnej Spółdzielni (...) w B. na rzecz B. K. kwotę 335 (trzysta trzydzieści pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

VI A Ca 735/13

UZASADNIENIE

Powód B. K. w pozwie z dnia 28 października 2010 r. skierowanym przeciwko Gminnej Spółdzielni (...) w B. wniósł o ustalenie nieważności uchwały Rady Nadzorczej nr (...) z 16 lipca 2009 r. o wykreśleniu powoda z rejestru członków tej Spółdzielni, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Pozwana Gminna Spółdzielnia (...) w B. wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo, zasądził od powoda na rzecz pozwanej Spółdzielni kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po dokonaniu następujących ustaleń i rozważań.

Powód od 1988 r. współpracował z pozwaną Spółdzielnią w zakresie czynności handlowych. W deklaracji przystąpienia do Spółdzielni wskazał adres w W. ul. (...). Powód od wielu lat nie uczestniczył w pracach Spółdzielni, ostatnio uczestniczył w Zebraniu Spółdzielni w 2001 r. Na podstawie zaskarżonej uchwały powód został skreślony z listy członków pozwanej Spółdzielni. Uchwała została podjęta w pełnym składzie Rady (5 osób). O fakcie skreślenia powód został poinformowany na piśmie zastępczo dnia 19 sierpnia 2009 r., a osobiście dowiedział się o tym w połowie października 2010 r. Spółdzielnia dokonywała powiadomień powoda w sprawach spółdzielczych na adres wskazany w deklaracji.

Zdaniem powoda był to błąd Spółdzielni, ponieważ ww. adres jest niewłaściwy, prawidłowy adres powoda to adres w Ż.. Adres ten, będący adresem handlowym powoda, figuruje na fakturach składanych przez powoda w pozwanej Spółdzielni i dokumentach prywatnych. Według twierdzeń powoda, w połowie lat 90-tych lub w 2000 r. zmienił adres w Spółdzielni z (...) na (...).

Pozwana Spółdzielnia nie dostała żadnego pisma w sprawie zmiany adresu. List polecony zawierający uchwałę o wykreśleniu i pismo z pouczeniem o możliwości i terminie odwołania, ze wskazaniem przyczyn uzasadniających decyzję Rady Nadzorczej, został wysłany na adres wskazany w deklaracji członkowskiej. List ten został zwrócony pozwanej po dwukrotnym awizowaniu przesyłki.

Powód zarzuca pozwanej podjęcie rozstrzygnięcia w sytuacji, gdy bez swej winy nie został powiadomiony w sposób prawidłowy o terminie Walnego Zebrania Członków i innych czynnościach w przedmiotowej sprawie, zarzuca, że doszło do naruszenia art. 5 § 1, art. 18 § 1 oraz art. 24 Prawa spółdzielczego, a także § 16 Statutu Spółdzielni.

Sąd Okręgowy wskazał, że oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie art. 189 k.p.c. i § 14 Statutu pozwanej Spółdzielni, zgodnie z którym pozbawienie członkostwa może nastąpić na skutek uporczywego niewypełniania obowiązków statutowych, a w szczególności trzykrotnej kolejnej nieobecności na Walnym Zebraniu Członków.

W ocenie Sądu Okręgowego powód nie dołożył należytej staranności w powiadomieniu Spółdzielni o zmianie adresu i nie udowodnił, aby zmianę adresu zamieszkania skutecznie zgłosił, nie ma na to żadnego potwierdzenia. Fakt, że powód powiadomił o aktualnym adresie inne instytucje nie dowodzi, że pozwana również dysponowała tym adresem. Pozwana Spółdzielnia nie negowała, że znała adres w Ż., ale jako adres fermy drobiu powoda czyli miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, a nie jako jego adres miejsca zamieszkania. W tej sytuacji Sąd I instancji uznał, że korespondencja kierowana przez pozwaną do powoda na adres w W. była wysyłana i doręczana prawidłowo. Pozwana Spółdzielnia postąpiła stosownie do art. 24 § 5 Prawa spółdzielczego i zgodnie z brzmieniem tego przepisu korespondencja ta ma moc prawną doręczenia. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił powództwo.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją powód zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego – art. 24 § 4 i § 5 zd. 2 Prawa spółdzielczego oraz naruszenie szeregu przepisów prawa procesowego, między innymi art. 233 § 1 k.p.c., art. 217 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c., art. 232 zd. 2 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o jego zmianę i uwzględnienie powództwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powoda okazała się uzasadniona, z tym że pomimo zgłoszonego w pierwszej kolejności wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, zachodziły przesłanki do wydania orzeczenia reformatoryjnego, tj. zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa.

Zasadność jednego spośród wielu podniesionych w apelacji zarzutów, a mianowicie obrazy art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego, prowadzić musiała do stwierdzenia nieważności zaskarżonej przez powoda uchwały o wykreśleniu go z rejestru członków pozwanej Spółdzielni.

Stosownie do art. 24 § 4 zd. 2 Prawa spółdzielczego, organ (rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni), do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w sprawie wykluczenia albo wykreślenia, ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem, przepis ten należy rozumieć w ten sposób, że organ spółdzielni ma obowiązek stworzenia zainteresowanemu członkowi możliwości wypowiedzenia się w sprawie wykreślenia czy wykluczenia. Oznacza to, że organ spółdzielni uprawniony do podjęcia decyzji w sprawie wykluczenia czy wykreślenia członka spółdzielni powinien skutecznie zawiadomić go o terminie posiedzenia w tym przedmiocie, stwarzając tym samym zainteresowanemu możliwość stawienia się na posiedzenie celem przedstawienia własnych racji.

Powód już w pozwie wskazywał między innymi na naruszenie art. 24 § 4 Prawa spółdzielczego jako podstawę nieważności zaskarżonej uchwały. Niezależnie bowiem od kwestionowania prawidłowości doręczenia przedmiotowej uchwały, od początku procesu powód konsekwentnie podnosił, że nie został powiadomiony o terminie posiedzenia Rady Nadzorczej, na którym podjęto uchwałę o skreśleniu go z listy członków pozwanej Spółdzielni, na skutek czego pozbawiono go możliwości złożenia stosownych wyjaśnień w sprawie wykreślenia. Podczas przesłuchania w charakterze strony potwierdził tę okoliczność.

Sąd Okręgowy w ogóle nie odniósł się do kwestii braku zawiadomienia powoda o terminie posiedzenia Rady Nadzorczej w dniu 16 lipca 2009 r. i nie poczynił żadnych ustaleń w tym przedmiocie. Nie rozważył tej okoliczności w aspekcie podnoszonego przez powoda zarzutu nieważności wymienionej uchwały, choć pozwana ostatecznie nie negowała, że nie dopełniła kwestionowanej czynności. Na rozprawie w dniu 7 listopada 2012 r. przesłuchana w charakterze strony pozwanej F. K. zeznała, że Spółdzielnia przed podjęciem przedmiotowej uchwały nie powiadomiła powoda o możliwości wypowiedzenia się, czy też wysłuchania go, ponieważ „nie miała prawidłowego adresu”.

W świetle zgodnych w tej kwestii zeznań obu stron, zdaniem Sądu Apelacyjnego nie budzi wątpliwości, iż pozwana Spółdzielnia nie zawiadomiła powoda o posiedzeniu Rady Nadzorczej w dniu 16 lipca 2009 r., którego przedmiotem miała być sprawa wykreślenia powoda z rejestru członków tej Spółdzielni. W sytuacji, gdy pozwana wszelką korespondencję dla powoda, w tym podjętą uchwałę o wykreśleniu, kierowała na adres zamieszkania wskazany w deklaracji przystąpienia do spółdzielni, brak aktualnego (prawidłowego) adresu powoda nie uzasadniał odstąpienia od czynności wysłania powodowi zawiadomienia o posiedzeniu Rady Nadzorczej na dotychczasowy adres. O ile pozwana wskazywała na dopełnienie wymogów związanych z zawiadomieniem powoda o podjętej uchwale o wykreśleniu go z rejestru członków Spółdzielni, to nawet nie podjęła próby wykazania, że dopełniła takich wymogów w kwestii zawiadomienia powoda o terminie posiedzenia Rady Nadzorczej. Brak jest jakichkolwiek dowodów, aby pozwana wysłała zawiadomienie do powoda o posiedzeniu Rady Nadzorczej listem poleconym, którego powód nie odebrał. Powyższe uzasadnia twierdzenie, że Rada Nadzorcza pozwanej, mająca obowiązek wysłuchania wyjaśnień zainteresowanego przed podjęciem decyzji w sprawie wykluczenia, poprzez niezawiadomienie powoda o terminie posiedzenia, uniemożliwiła mu złożenie takich wyjaśnień. W tej sytuacji zasadny jest podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 24 § 4 zd. 2 Prawa spółdzielczego.

Na gruncie obecnie obowiązującego Prawa spółdzielczego nie ma sporu co do tego, że dopuszczalne jest powództwo o ustalenie nieważności uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu (wykreśleniu) członka ze spółdzielni sprzecznej z ustawą. W wyroku z dnia 14 lipca 2006 r., II CSK 71/06, (LEX nr 286845), Sąd Najwyższy wskazał, że termin sześciotygodniowy do wystąpienia przez członka z powództwem o uchylenie uchwały rady nadzorczej wykluczającej go ze spółdzielni, nie dotyczy uchwały sprzecznej z ustawą. Jeżeli uchwała rady nadzorczej będzie sprzeczna z ustawą, jest ona – zgodnie z art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego, który stosuje się odpowiednio do takich uchwał – nieważna. Oznacza to, że każdy, kto ma w tym interes prawny, może w każdym czasie żądać ustalenia, w trybie powództwa opartego na art. 189 k.p.c., iż nie wywiera ona skutków prawnych.

Żądanie ustalenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej dotyczącej wykreślenia z rejestru członków powód opierał – co wynika już z pozwu – na twierdzeniach, że uchwała o wykreśleniu go z rejestru członków pozwanej Spółdzielni jest sprzeczna ze wskazanymi przepisami ustawy Prawo spółdzielcze, opierając swoje powództwo na art. 189 k.p.c. Zgodnie z treścią powyższego przepisu oraz powszechnie aprobowanym przez orzecznictwo i doktrynę poglądem, dopuszczalność powództwa o ustalenie opartego na art. 189 k.p.c. zależy od spełnienia warunku, jakim jest istnienie interesu prawnego w ustaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w okolicznościach niniejszej sprawy istnienie interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności kwestionowanej uchwały o wykluczeniu zostało wykazane przez powoda. Uchwała ta, jak już wyżej wywiedziono, podjęta została z naruszeniem art. 24 § 4 zd. 2 Prawa spółdzielczego, co już uzasadnia uwzględnienie powództwa, stanowiąc wystarczającą podstawę do stwierdzenia nieważności wymienionej uchwały Rady Nadzorczej. Pozbawienie powoda możliwości wypowiedzenia się co do podstaw jego wykreślenia z rejestru członków pozwanej Spółdzielni skutkuje, na podstawie art. 42 § 2 Prawa spółdzielczego, nieważnością podjętej uchwały.

Dotkliwość sankcji w postaci wykreślenia powoda ze Spółdzielni uzasadniała szczególną procedurę postępowania przez Radę Nadzorczą – dokładne zbadanie okoliczności za tym przemawiających, w tym przede wszystkim wysłuchanie stanowiska zainteresowanego członka.

Mając na uwadze przedstawione wyżej okoliczności, które legły u podstaw rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego, bezprzedmiotowe – bowiem pozostające bez wpływu na wynik rozpoznawanej sprawy – stały się pozostałe zarzuty apelacji, stąd też Sąd Apelacyjny nie widzi potrzeby odnoszenia się do nich.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i uwzględnił powództwo.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik sporu (art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) obciążając nimi w całości stronę przegrywającą – pozwaną Spółdzielnię. Na wysokość ustalonych kosztów postępowania apelacyjnego składała się opłata od apelacji oraz wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika powoda ustalone w oparciu o § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.